

Forum Ecclesiasticum

In Quo Jus Canonicum Universum, Librorum Ac Titulorum Ordine Per Quæstiones Et Responsa, Tam Canonistarum Veterum & Recentiorum, quàm Legistarum, in iis, quæ Utrique Juri, Canonico Et Civili Communia Sunt, Authoritate stabilita, Methodo clara & facili explanantur

Leuren, Peter

Moguntiae, 1719

Quæst. 609. Testamentum inter liberos quodnam dicatur, & quas solennitates requirat.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73957](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73957)

hoc ipso, quod hæres succedat in universum justitatoris. videtur autem repugnare æquitati, idem testamentum, cuius favore & valore se defendit causa pia, ob ejusdem causæ favorem impugnari & infirmari in alio contra illud tritum: quod quisque juris in alterum statuit, vel obtinet, uti & eo ipso debet.

Quest. 609. Testamentum inter liberos quodnam dicatur, an & quas solemnitates requirat.

I. Ad primum: testamentum inter liberos illud est, quod parentes faciunt inter liberos, eosque hæredes instituunt. Dicitur primò: *parentes*, quo nomine hic veniunt tam mater quam pater, ut conitat ex *L. hac consultissima. c. b. t.* quam clavem in hac materia vocat Clarus §. *testamentum q. 8. n. 1.* & *l. appellatione. ff. de V. S.* etiam enim olim hujus testamenti privilegiati factio concernebat solum patrem, teste Justiniano *Novell. 107.* quia tamen leges, ut inquit Muller. *ad struv. in ff. quæ testam. fac. possunt. ib. 18. lit. i.* erubuerunt matrem supponere illis solemnitatibus, à quibus patrem liberarunt, extenta fuit privilegiata illa factio testamenti etiam ad matrem à Theodof. & Valentinia per *cit. l. 21.* neque enim minus hæreditas matris quam patris debetur liberis per *l. 15. ff. de inoffic. testam.* privilegiumque testandi absque solemnitatibus non concessum ratione patriæ potestatis, quam solus pater habet §. *10. Inst. de adop.* Sed ex reverentia, quam matri æquæ ac patri debent liberi. *l. q. c. de patr. potest. cit. Novel. 107. c. de testam.* Et hæc, etiam mater transferit ad secundas nuptias. Lauterb. *in ff. de testam. milit. §. 25.* Muller. *l. c. lit. v. Arg. l. 8. ff. de pub. in rem act.* Item veniunt in hac latiore significatione parentum nomine omnes ascendentes in linea directa utriusque sexus & cujuscunque gradus, avus proavus, avia & proavia juxta *cit. l. hac consultissima. 21. §. ex imperfecto.*

2. Dicitur secundo: *inter liberos*: quo nomine hic veniunt omnes descendentes lineâ rectâ utriusque sexus & cujuscunque gradus *l. 220. ff. de V. S.* ita ut etiam avus vivente filio, testamentum facere possit inter nepotes, ut Lauterb. *l. c. §. 26.* cum Carpz. *7. F. c. 4. def. 16.* Arg. *cit. h. 21.* dum ibi generaliter dicitur, parentum testamentum valere inter liberos, quorum nomine secundum propriam significationem veniunt nepotes & pronepotes. *cit. l. 220.* Veniunt quoque filii nati quam nascituri. *L. 117. ff. de R. 7.* utpote qui pro natis habentur, quoties de eorum commodò agitur. *L. 7. ff. de statu homin.* Lauterb. §. 26. Item tam emancipati, quam sub patria potestate constituti. *l. 56. ff. de V. S.* Brunem. *ad cit. l. 21. §. 1.* Lauterb. *l. c.* Muller. *cit. ib. 18. lit. β.* Item nomine filiorum, inter quos parentes validè sine solemnitate facere possunt testamenta, venire tam legitimos quam naturales, tenent Carpz. *p. 3. c. 4. def. 24.* Lauterb. §. 28. Hahn. *rr. de testam. ib. 28.* Arg. *cit. l. 21.* loquentis generaliter. uti & exemplum est. *in l. 6. ff. de in jus voc.* Imperatore respiciente ad affectionem naturalem & rationem sanguinis. Contrarium probabilius tenentibus Claro. *l. c. q. 12. n. 1.* testante de communi. Gail. *L. 2. obs. 112. n. 18.* Fachin. *l. 4. controv. c. 3.* Jafon. *in l. 21. §. ex imperfecto. c. b. t. n. 4.* Decius *conf. 610. n. 3.* Stryck. *de testam. inter liber. c. 2. n. 15.* Reiffenst. *h. t. n. 208.* ex earatione, quòd dum lex intentionem facit de liberis regulariter intelligantur soli legitimi. *L. filium. ff. de his. qui sunt sui.* ad hæc non videatur credible, jura voluisse specialem favorem exhibere illegitimis ob inordinatam patris libidine suspectis.

illud saltem videtur certum, non venire illegitimos, cum exlat proles legitima. Secus tamen est de illegitimis seu naturalibus respectu matris, inter quos ab ea factum testamentum minus solene valet. Clar. *l. c. n. 2.* Gail. *l. c. n. 20.* Lauterb. §. 28. Reiff. *n. 209.* utpote qui quòd ad matrem omnia legitimorum jura habent, unde etiam jure communi succedunt. §. *novissimè Inst. ad S. C. Orphit.* Brunem. *ad cit. l. 21. §. 1. n. 5.* allegatis multis. uti & DD. communiter teste Lauterb. Item veniunt tam legitime nati quam ex post legitimi, utpote consecuti omnia legitimorum jura. Fachin. *l. 4. controv. c. 4.* Lauterb. §. 27. Ludvvel. *rr. de ult. vol. p. 3. c. 3. pag. 332.* Muller. *l. c. lit. y.* Non verò veniunt nati ex damnato concubitu, utpote quos Jus Civile pro liberis non agnoscit, & ab omni successione excludit. *Novell. 89. c. fin.* Lauterb. §. 28. *in fin.* ubi etiam, quòd de spuris quòd ad patrem frustra quærat; quia incerto patre nati. quanquam quòd ad matrem Illustrè, succedere illi spurios, & consequenter inter eos testamentum facere posse, ubi nullos legitimos habet, extra dubium esse dicat. Idem Lauterb. §. 25. Sed neque inter filios adoptivos testamentum facere potest pater aut mater, nisi sint ab aliquo ascendente; cum proprie liberi non sint, & liberis simpliciter nominatis, non comprehendantur. Lauterb. §. 27. citatis aliis. Nequaquam autem veniunt descendentes ex linea laterali, etiam si de cetero patri testatori ætissimo cognationis & sanguinis vinculo sint conjuncti, v. g. germani fratres & sorores, harumque descendentes. quia hi omnes, & quotquot non sunt ex linea directa testatoris, censentur persona extraneæ, ut juxta *l. 21. c. de testam.* Harpr. *ad §. 3. & 4. Inst. de testam. Ord. n. 228.* Carpz. *p. 3. c. 4. d. 19. n. 5.* Surd. *conf. 258. n. 22.* Boër. *decis. 241. n. 3.* Clar. §. *testamentum. q. 10. n. 1.* & plures alii, quos citat & sequitur Muller. *l. c. ib. 19. lit. a.* Adeoque multò minus affines, ut prævigni & prævignæ, qui vitrico & noverca nequeunt succedere, & ad quos, quæ aliàs in jure specialiter singulari parentum & liberorum favore inter illos inducta, non pertinent. verum de hoc infra, ubi an persona extraneæ institui possint hæredes, denique non veniunt filii, qui per statutum sunt exclusi à successione ab intestato. v. g. filia, quia sunt doctæ. Clarus. *l. c. q. 12. n. 4.* citatis aliis. Lauterb. *l. c. §. 31.* vel etiam, quia solemniter renunciantur, de cetero si in hoc testamento vel unus sit præteritus (excipi, nisi sit ex hæreditatus) illud non valet, cum hic defectus præteritionis non sit circa solemnitatem, sed circa substantiam illius. Clar. *l. c. q. 8. n. 6.* cum gl. *fin. in l. si filius. ff. de liber. & posthum.* Alex. *L. 2. conf. 126. post. n. 3.* Natta & aliis.

3. Dicitur tertio: *eosque hæredes instituunt*: quia de essentia hujus testamenti est, ut omnibus filiis relinquatur jure institutionis, ita ut si relinquatur iis aliquid alio titulo v. g. legati, tale testamentum destitutum solemnitatibus non valeat. Clar. *l. c. q. 8. n. 7.* citatis Ruin. *l. 2. conf. 1 n. 3.* Salicet. *in auth. novissima. c. de inoffic. testam.* Natta. *in cit. l. 21. §. ex imperfecto. n. 112. & seq.* & plurimis aliis, qui ferè omnes testantur esse communem legistarum & Canonistarum. idque ex ea ratione, ut Clar. *l. c. & q. 38. n. 1.* quòd lex disponens, ut valeat tale testamentum inter liberos, condita sit in favorem liberorum, utpote quibus debebatur etiam jure naturali hæreditas parentum, adeoque eorum conditio sit deterior, ea lex locum non habeat; fieret autem deterior, si non titulo institutionis, sed titulo legati vel fideicommissi aliòve particulari relinqueretur iis;

his; dum è contra, si filius in re cetera institutus, co-
hærede universali repudiante hæreditatem, ea tota
accresceret filio instituto. l. 21. §. 1. c. de testam. Bar-
bol. ad l. 13. c. de hered. instu. aliàs præterea utilita-
tates enumerante Vasq. de suc. cess. l. 2. §. 20. p. 205.
Idem omnino ex eadem ratione tradit Muller. cit. th.
18. lit. n. ubi etiam addit, quòd liberi debeant dire-
ctè institui.

4. Resp. Ad secundum: tamen si testamentum
parentum inter liberos sit pro utroque foro pluri-
mùm privilegiatum, nihilominus solennitates ali-
quas adhuc requirit, sive fiat in scripto, sive nuncu-
pative, ut fieri potest. Tales sunt primò & ante om-
nia, ut constat de voluntate patris testari volentis.
Muller. th. 23. lit. 2. quod tamen potius ad substantiã
quàm ad solennitates talis testamenti referendum.
Secundò debet fieri scripto vel oretenus. ita Clar. l. c.
9. 8. n. 9. dum ait, non valere hoc testamentum nutu
factum; nec debere sumi argumentum à testamento
ad pias causas, quod dicit nutu factum valere. Terti-
o, ut secundum immediate ante dicta liberis relin-
quatur portio sua titulo institutionis, seu omnes no-
minentur honorabili nomine hæredis, ut præter jam
citas Gail. l. 2. obf. 112. n. 11. Covar. de testam.
c. 16. §. 1. n. 4. Berlich. p. 3. concl. 15. n. 20. Fachin.
l. 4. contr. c. 14. Salicet & c. contra Jason. in auth.
novissima. c. de inoff. testam. & alios ab eo citatos.
His non obstante, quod objicit Jason. nimirum
quòd dicta institutio sit solennitas juris civilis; in
hoc autem testamento attendatur tantum jus natura-
le & gentium nam hoc ipsum, quòd solum jus
gentium sit observandum in eo, negatur; cum
hoc testamentum non sit totaliter exemptum à solen-
nitatibus juris civilis, ut patet ex dicendis, unde
etiam à testamento ad pias causas (quod valet, etsi
non titulo institutionis aut hæredis, sed alio relin-
quatur liberis aliquid, modò id attingat legitimam;
eò quòd licet legitima liberis debeat jure naturali
vel gentium juxta l. scripto. §. 1. ff. unde liberi. non
tamen debeat illis jure naturali ut legitima portio
assignetur titulo institutionis seu hæredis; cum hac
ratione solummodò debeat illis ex dispositione ju-
ris civilis. Novell. 113. c. 3.) ad testamentum inter li-
beros, quod minus in hoc ipso & aliis est privilegia-
tum quàm illud, non valet argumentatio. valet tam-
en testamentum patris inter liberos, quòd unum vel
plures eorum titulo hæredis instituit; alii verò eo-
rum portionem legitimam assignat titulo legati vel
fideicommissi, secundum Reiffent. h. t. n. 198. cu-
jus tamen contrarium melius cum AA. paulò ante
citatis dixerat. n. 192. nimirum, ut valeat testamen-
tum inter liberos, sive scriptum sive nuncupativum,
debere cuivis ex liberis relinqui suam portionem ti-
tulo hæreditatis, sive debere omnes institui & no-
minari titulo hæredis; quamvis hoc titulo inæ-
qualiter instituere illos possit, uni majorem & pin-
giorem partem hæreditatis assignando quàm alteri,
modo cuivis legitimam relinquat, uti docent. Arg.
l. parentibus. c. de inoff. testam. & ibi Jason. num. 1.
Gail. l. c. n. 23. Fachin. l. c. c. 2. Clar. l. c. g. 14. n. 8.
qui tamen addit; modò sit modica disparitas, aliàs
secus. Laym. l. c. n. 12. quos citat & sequitur. Reif-
fent. n. 190. si non cum communi, ut ait, saltem
cum communiore, ut Clar. contra Covar. de testam.
c. 16. §. 5. n. 5. Decium & Tiraq. ex ea ratione,
quòd si ex testamento non aliter quàm ab intestato,
nempe æqualiter succedere debeant liberi, hoc tes-
tamentum inter liberos vix illum privilegiũ haberet.

5. Quartò, sive testamentum hoc fiat in scripto,
sive nuncupative, requiritur, ut nomina liberorum,

uti & quantitas unciarum, seu in quota parte quis
que instituat, clarè exprimantur. Novell. 107. c.
1. Auth. quòd si sine c. de testam. & ibid. Scharh. n.
6. Carpz. p. 3. c. 4. d. 17. n. 8. & l. 6. tit. 3. resp. 33.
n. 2. Menoch. de adipisc. possess. remed. 4. num. 314.
Muller. cit. th. 23. lit. n. cum aliis. & ita quidem, ut
si in scripto fiat testamentum, exprimendo quotam
illam, dum in pecunia aliave numerali consistit, non
notis arithmeticis seu ciferis scribendo. v. g. assigno
filio meo Titio pro sua quota 1000. florenos: cum
in hoc facile error vel fraus committi possit; sed scri-
bendo literis expressis. v. g. relinquo Titio mille flo-
renos. Clar. cit. g. 14. n. 3. juxta cit. novell. 107. c.
1. cum communi, ubi etiam dicit, quòd utendum
non sit abbreviationibus etiam usitatis; sed extensè
verbis integris, pro quo citat Bartol. in l. quoties. §.
1. ff. de hered. instu. quod posterius securus esse di-
cit Reiffent. h. t. n. 183. per quòd indicare videtur,
id non esse absolute de substantia talis testamenti.

6. Quinto: Requiritur quoque in hoc tes-
tamento scripto ut adscriptum sit tempus, annus,
mensis, dies, quo conditum testamentum est. No-
vell. 107. Clar. l. c. n. 2. Lauterb. §. 33. Muller. l. c.
lit. a. dicens communem, & nisi addatur, non rec-
tè confici testamentum. pro quo citat Carpz. p. 3. c.
4. def. 17. n. 8. Manz. de testam. valid. & inval. l. 4.
g. 3. n. 10. Coler. decif. 16. n. 7. Gratian. disc. for.
Tom. 2. n. 235. & plures alios, & inter hos scabinos
Lipsiens. qui pronunciarunt tale testamentum esse
nullum, etiam die non expresso. Et hæc ex ea ra-
tione, quòd ut Bald. in l. contractus. de fide instrum.
n. 6. tempus denotet scripturæ perfectionem; quin
etiam ex temporis appositione magis colligi delibe-
ratam mentem & voluntatem patris testatoris, & de
veritate melius constare, ut etiam, si testator dece-
dat relictis duobus testamentis, constare possit,
quodnam sit prius vel posterius, secundum quòd
successio institui debeat. dum aliàs, si post obitum
patris inveniuntur plura testamenta, & non apparet,
quo tempore unumquodque conscriptum ob incer-
titudinem temporis & defectum probationis ambo
corruant, & effectum nullum habeant, ut Muller.
l. c. Possè tamen tempus per æquipollens, ex quo
colligere liceat, quo tempore conditum testamen-
tum. v. g. die, quo 60. annum ætatis intrarem; sup-
pleri; cum nihil interfit, quomodo tempus sit cer-
tum, modò de certo constet, ait Idem.

7. Sextò requiritur, ut, ubi testamentum hoc
conscripsum ab alio quàm patre testatore subscri-
ptum sit à patre manu propria; quia non nisi hac
subscriptione confirmatur; cum hac subscriptione
totam scripturam suam faciat, & in omnia, quæ in
ea continentur, consentire videatur juxta l. 8. §. 25.
ff. quib. mod. pig. Sot. Clar. cit. g. 14. n. 4. Fagn. in c.
tuanos. h. t. n. 10. Gail. l. c. n. 8. Laym. l. c. Reiff.
n. 186. Lauterb. §. 32. Arg. l. 21. c. de testam. Etsi
autem Brunem. in cit. l. 21. §. 1. n. 14. Clar. l. c. n.
4. dicens communem velint, non sufficere solam
nominis notationem; sed in specie requiri, ut testa-
tor adjiciat: in præcedente scriptura ultimam suam
voluntatem contineri; vel dicat: hoc testamentum
inter liberos conditum approbo: vel simile quid;
communiter tamen sufficere dictam subscriptionem
nominis tenet Muller. l. c. lit. 2. & ita in praxi obti-
nere, ait Lauterb. l. c. citatis Carpz. Richt. Berlich.
Sigillum tamen testatoris scripturæ ab alio subscri-
ptæ appositum non sufficere sine subscriptione ob
defectum formæ, ut valeat tale testamentum, ait
Idem citatis Carpz. Richt. sub hac tamen limita-
tione: nisi testibus probari possit, quòd ipse pater

vel alius ex ejus mandato sigillum apposuerit; vel etiam subscriptio ab omnibus liberis facta suppleat defectu subscriptionis. Sed neque dicta subscriptio, aut etiam liberorum necessaria, dum pater propria manu totum scripsit testamentum, modo manus illius agnoscat. Clar. l. c. n. 1. Gail. l. c. Jason. in *Auth. quod sine. c. h. t. n. 1.* Fachin. L. 4. *controv. c. 1.* Unde si in arca vel apud Notarium aliumve non suspectum inveniatur scheda patris manu scripta, etiam nullius manu subscripta, in qua continetur ejus dispositio inter liberos, valet illa in ratione testamenti inter liberos in utroque foro juxta *cit. auth.* quod sine. Alex. L. 7. *conf. 105. in fine.* Clar. ceterique AA. jam citati.

8. Septimò; in testamento inter liberos nuncupativè requiruntur ad minimum duo testes. Clar. l. c. 9. n. 2. cum communi; non quidem pro solemnitate essentiali, ita, ut etsi aliunde de voluntate patris constet, adhuc requirantur; sed solius probationis gratiâ. Lauterb. §. 34. Muller. l. c. lit. v. dum nimirum aliunde de eo constare nequit. Neque hujus contrarium velle videntur Carpz. p. 3. c. 4. d. 15. Muller. l. c. lit. o. & alii passim, dum dicunt, requiri hos testes, ut valeat testamentum; sed ad summum non valere, seu nullum effectum habere tale testamentum, si non adhibitis testibus etiam aliunde de voluntate testatoris constare nequeat. uti id ipsum satis expriment, dum dicunt: valet testamentum nuncupativum, etsi omni alia solemnitate careat, modò per duos testes vel aliunde satis constet de voluntate testatoris. De cetero, dum pater cæcus nuncupativè testatur, præter duos dictos testes ad probandum requiri tertium testem; eò quòd sicut se habet testamentum solenne videntis ad testamentum solenne cæci, in quo ultra consuetum numerum necessarius unus adhuc; ita etiam se habeat testamentum patris cæci inter liberos ad testamentum patris videntis, asserit. Muller. l. c. citatis Stryck. *de jure sens. d. 2. c. 3. n. 41.* Valq. *de success. l. 3. §. 30. num. 44.* Fachin. l. c. n. 2. & pluribus aliis. Nihilominus & in hoc casu sufficere duos testes, tradit Clar. §. *testamentum. q. 17. n. 2.* citatis Bald. in l. *hac consultiissima. c. de testam. n. 1.* Jason. *ibid. n. 4.* qui dicat hanc sententiam esse communem & pluribus aliis. ex ea ratione, quòd cesset omnis falsitatis suspicio in filiis, qui omnino aliàs patri ab intestatò sunt successuri; ac præterea favor filiorum, propter quem inducta dispositio *cit. l. hac consultiissima. §. ex imperfecto.* ita militat in filiis cæci, sicut in filiis videntis. Porro illud hic notandum, quòd, si testamentum patris inter liberos non valet ex defectu alicujus jure civili requisiti. v. g. quia unus ex filiis fuit præteritus; vel nomina filiorum non expressa, unciæ seu quotæ manifestate literis sed cifferis &c. valebit adhuc ut codicillus, non tantùm, ubi clausula codicillaris, quâ testator dicit: si hæc dispositio non valet ut testamentum, volo, ut valeat tanquam codicillus, vel omni meliore modo; fuit expressè addita; sed etiam sine illa; eò quòd pater, ut Clarus l. c. 9. n. 8. citatis pluribus semper justè præsumatur subintelligisse, hanc clausulam. & ita quoque tenent Jason. in *auth. novissima. c. de inoff. testam. n. 21.* Menoch. l. 4. *præsump. 31. n. 16.* Gail. l. 2. *obs. 112. n. 1.* Covar. in c. *Raynur. §. 1. n. 1.* citati à Reiffenst. *h. t. n. 202.* illis inherente. verùm de his plura paulò post, ubi quales solemnitates requiratur codicillus.

9. Resp. Tertio: ea, in quibus hoc testamentum (in quo aliàs jure ff. æquè observandæ erant solemnitates, ac in alio testamento solenni jure codicis) privilegiatum est seu exemplum à solemnitati-

bus requisitis, sunt ferè sequentia primò, quòd, ut dictum, valet, dum in scheda conscriptum à patre sine ulla subscriptione illius aut etiam filiorum aliorumve testium, & absque alia probatione. Fachin. L. 1. *controv. c. 1.* Zoës, *ad ff. qui testam. sac. poss. Muller. l. c. lit. v. Clar. l. c. 9. 14. n. 1.* qui tamen n. 2. addit, quòd nihilominus requiratur, ut in tali scheda addatur dies, quo confecta; etsi aliàs regulariter in scriptura privata non requiratur dies vel annus. Secutamen est de scheda, in qua pater futuri testamenti formulam concepisset & affirmasset, propositum sibi esse, quod velit secundum illam testamentum condere; cum ea voluntate patris ultimam non contineat, sed tantum præparationem ad testandum. Muller. l. c. lit. 7. Secundo, quòd in factò in scriptura ab alio quàm à patre scripta, vel etiam in factò nuncupativè duo solum testes sufficient. Clar. l. c. 9. 8. cum gl. *unic. in auth. quod sine.* ne requiratur, quòd hi testes sint rogati, ut Idem n. 5. cum Jason. L. 2. *conf. 68. circa pr.* Natta, in *cit. §. ex imperfecto. n. 159.* testantibus de communi. Neque ut sint maris. Clar. cum gl. *unica in auth. quod sine. c. de testam.* Natta l. c. n. 166. Decio in l. 2. *de R. 7. n. 31.* Ripa in *privil. ult. volunt. n. 24.* & aliis. Item Gail. l. c. n. 6. Laym. &c. Tertio qualiter valeat hoc testamentum etiam imperfectum, hoc est, inchoatum tantum, videri potest ex dictis in hoc puncto. *q. præced. de testam. v. de piis causis;* idem enim hic locum habet. videri etiam potest Clar. *q. 9.* Denique ad privilegia hujus testamenti reduci potest, quòd, si in eo relinquatur aliquid personæ extraneæ titulo hæredis, ut si dicatur: liberos meos & uxorem instituo hæredes: etsi non valeat quòd ad personam illam extraneam, subsistat tamen quòd ad liberos juxta L. *hac consultiissima. §. ex imperfecto. c. de testam. §. l. fin. c. famil. heriscund.* Si autè in eo relinquatur quid personæ extraneæ titulo legati vel fideicommissi, valeat quoque ad illam personam extraneam, accessorio sequente principali, & ita contra Jason. in *cit. l. hac consultiissima. n. 10.* & alios docent Covar. *de testam. c. 11. n. 2.* Molin. *d. 128. n. 2.* dicens communem. Alex. *conf. 41. n. 103.* Reiffenst. *n. 204.* quem vide *n. seq.* diligentem textum in contrarium adductos. qui tamen *n. 207.* subjungit, oppositam sententiam, nimirum quòd legata in testamento hoc assignata non valeant, nisi adhibitis saltem solemnitatibus ad codicillum requisiti (quæ aliæ non sunt quàm quinque testes, five femina, five marès, five rogati, five fortuito, simul tamen presentes, qui subscribere, non tamen subsignare debent, dum codicillus erigitur in scripto, juxta clarum textum L. *fin. c. de codicill.*) non esse minus probabilem, si non probabiliorem; eò quòd jura aperte & indistinctè dicant, testamentum imperfectum inter liberos quòd ad externas personas non valere. Porro quæ hic dicta de testamento parentum inter liberos, nullatenus locum habent in testamento liberorum inter parentes; eò quòd, quæ contra communes regulas statuta sunt, non debeant trahi in consequentiam. Clar. l. c. 9. 12. n. 6. citatis pluribus. de Lugo. *Tom. 2. de 7. §. 7. d. 24. n. 16.* Remittens ad Valq. *de testam. c. 1. §. 6.* & Sanch. L. 4. *consil. c. 1. du. 5.*

Quæst. 610. An & qualiter Principes, Comites & Status Imperii teneantur in suis testamentis observare solemnitates Juris Civilis.

R Esp. non convenire in hoc AA. nam testamenta Principum dici non posse alligata ad solemnitates priva-